

KOMISJA

DECYZJA KOMISJI

z dnia 1 października 2003 r.

dotycząca postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE oraz art. 53 Porozumienia o EOG przeciwko Chisso Corporation, Daicel Chemical Industries Ltd, Hoechst AG, The Nippon Synthetic Chemical Industry Co. Ltd oraz Ueno Fine Chemicals Industry Ltd

(Sprawa Nr C.37.370 – Sorбаты)

(notyfikowana jako dokument nr C(2003) 3426)

(Jedynie teksty w języku angielskim i niemieckim są autentyczne)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2005/493/WE)

W dniu 1 października 2003 r. Komisja przyjęła decyzję dotyczącą postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE oraz art. 53 Porozumienia o EOG. Zgodnie z przepisami art. 30 rozporządzenia 1/2003 ⁽¹⁾ Komisja niniejszym publikuje nazwy stron oraz główną treść decyzji, jak również nałożone kary, uwzględniając prawnie uzasadniony interes przedsiębiorstw do ochrony swoich interesów gospodarczych. Niepoufną wersję pełnego tekstu decyzji w oryginalnych językach sprawy oraz w roboczych językach Komisji można znaleźć na stronie internetowej DG ds. Konkurencji http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

I: PODSUMOWANIE SPRAWY NARUSZENIA

Adresaci oraz charakter naruszenia

- (1) Niniejsza decyzja jest skierowana do Chisso Corporation (zwanego dalej Chisso), Daicel Chemical Industries Ltd (zwanego dalej Daicel), Hoechst AG (zwanego dalej Hoechst), The Nippon Synthetic Chemical Industry Co. Ltd (zwanego dalej Nippon) oraz Ueno Fine Chemicals Industry Ltd (zwanego dalej Ueno).
- (2) Adresaci brali udział w pojedynczym i ciągłym naruszeniu art. 81 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (zwanego dalej Traktatem WE lub Traktatem) oraz, od 1 stycznia 1994 r., art. 53 ust. 1 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (zwanym dalej Porozumieniem o EOG), obejmującym całe terytorium EOG, polegającym na tym, że:
 - uzgadniali docelowe ceny;
 - przydzielali kontyngenty ilościowe na sorбаты;
 - postanawiali, aby nie dostarczać technologii potencjalnym nowym uczestnikom rynku; oraz
 - monitorowali swoje antykonkurencyjne porozumienia.

Czas trwania naruszenia

- (3) Przedsiębiorstwa brały udział w naruszeniu od co najmniej 31 grudnia 1978 r. do co najmniej 30 listopada 1995 r. w wypadku Nipponu, oraz do co najmniej 31 października 1996 r. w wypadku pozostałych Stron.

⁽¹⁾ DZ.U. L 1 z 4.1.2003, str. 1.

Rynek sorbatów

- (4) Sorбаты są chemicznymi konserwantami (środkami przeciwko drobnoustrojom), używanymi głównie do żywności i napojów, zdolnymi do spowalniania lub uniemożliwiania rozwoju mikroorganizmów, takich jak drożdże, bakterie oraz pleśnie i grzyby. Główne mechanizmy ich działania polegają na ograniczaniu dostępności wody i zwiększaniu kwasowości. Niekiedy dodatki te umożliwiają również zachowanie innych ważnych cech żywności, takich jak smak, kolor, konsystencja oraz wartość odżywcza. Oprócz zastosowania w charakterze konserwantów w żywności i napojach, sorбаты dobrze sprawdzają się również jako stabilizatory w innych rodzajach produktów, takich jak produkty farmaceutyczne, kosmetyki, pokarm dla zwierząt domowych oraz karma zwierzęca.
- (5) Istnieją trzy główne typy sorbatów: kwas sorbinowy, sorbat potasowy oraz sorbat wapniowy.
- (6) Kwas sorbinowy jest podstawowym produktem. Jest to kwas tłuszczowy rozkładany i wykorzystywany w organizmie i fizjologicznie obojętny. Nie ma wpływu na zapach i smak produktów i jest używany do konserwacji. Kwas sorbinowy jest powszechnie stosowany do margaryny, majonezu, sałatek, sera, produktów rybnych, mięsa i wyrobów wędliniarskich, produktów owocowych, napojów, wyrobów cukierniczych i piekarniczych, a także do materiałów opakowaniowych hamujących rozwój grzybów. Produkcja kwasu sorbinowego jest skomplikowana technicznie, natomiast inne produkty sorbatowe są rezultatem prostszego stadium przetworzenia kwasu sorbinowego. Do produkcji kwasu sorbinowego niezbędne są dwa produkty wyjściowe: keten oraz aldehyd krotonowy, przy czym ten pierwszy (gaz) musi być wytwarzany na miejscu. Wysokie nakłady inwestycyjne na instalacje produkcyjne stwarzają istotne bariery dla potencjalnych nowych uczestników rynku.
- (7) Sorbat potasowy stosuje się w przypadku, gdy pożądana jest wysoka rozpuszczalność w wodzie. Zastosowanie kwasu sorbinowego jest ograniczone z powodu jego małej rozpuszczalności w wodzie. Z tego względu sorbat potasowy jest główną postacią używaną do większości produktów o dużej zawartości wody.
- (8) Sorbat wapniowy produkuje się w małych ilościach i stosuje do pokrywania papieru do pakowania sera we Francji i we Włoszech.
- (9) Kwas sorbinowy i jego sole (w tym sorbat potasowy) należą do głównych konserwantów stosowanych w Europie Zachodniej. Kwas sorbinowy stanowi 30 % sprzedaży sorbatów, a sorbat potasowy – pozostałe 70 %.
- (10) Konserwanty są produktami dojrzałymi technologicznie i nie wymagają istotnego wkładu badawczo-rozwojowego, zaś perspektywy wejścia na rynek nowych konserwantów są minimalne.
- (11) Sorбаты stanowią wiodący segment produktów w sektorze konserwantów. Głównymi substytutami sorbatów są: benzoesan sodu i potasu wraz z parabenami. Jednakże, ze względów jakościowych wielu producentów preferuje sorбаты mimo ich wysokiej ceny. Żaden z ww. produktów nie stanowi bowiem doskonałego substytutu sorbatów, szczególnie parabeny, które zajmują jedynie niszę rynkową w przemyśle środków konserwacji żywności. Popyt na sorбаты nie jest elastyczny cenowo, gdyż właściwie brak jest alternatyw dla ich użycia.
- (12) Pod względem geograficznym rynek sorbatów ma zasięg ogólnosiwiatowy. Tym samym wykracza on poza obszar geograficzny (EOG), na którym stosuje się sankcję (grzywny).

Funkcjonowanie kartelu

- (13) Struktura, organizacja i działanie kartelu opierały się na wspólnej ocenie rynku. Hoechst reprezentował rynek europejski, zaś Daicel, Chisso, Nippon i Ueno, jako grupa, reprezentowały rynek japoński.
- (14) Posiedzenia kartelu organizowane były na kilku różnych szczeblach. Dwa razy do roku odbywały się posiedzenia z udziałem Hoechsta i czterech japońskich producentów (wspólne posiedzenia); posiedzenia przygotowawcze producentów japońskich (posiedzenia przygotowawcze lub posiedzenia wstępne) oraz dwustronne spotkania i kontakty telefoniczne (kontakty dwustronne).
- (15) Przed każdym wspólnym posiedzeniem japońscy producenci odbywali zazwyczaj szereg posiedzeń przygotowawczych w celu uzgodnienia cen i kontyngentów ilościowych do przedyskutowania z Hoechstem.
- (16) Oprócz posiedzeń grupy odbyto szereg posiedzeń dwustronnych i rozmów telefonicznych pomiędzy Hoechstem a japońskimi producentami.

II: GRZYWNY

Podstawowa wysokość

- (17) Biorąc pod uwagę charakter naruszenia w tym przypadku, jego faktyczny wpływ na rynek sorbatów oraz fakt, że obejmowało ono cały wspólny rynek, a następnie, po jego utworzeniu, cały rynek EOG, Komisja uważa, iż przedsiębiorstwa, których dotyczy niniejsza decyzja dopuściły się naruszenia art. 81 ust. 1 Traktatu WE oraz art. 53 ust. 1 Porozumienia o EOG i że naruszenie to było bardzo poważne.

Zróżnicowane traktowanie

- (18) Przy ustalaniu wysokości grzywny w kategorii bardzo poważnych naruszeń można zastosować zróżnicowane traktowanie przedsiębiorstw, aby uwzględnić rzeczywistą zdolność gospodarczą sprawców naruszenia do spowodowania znaczącej szkody dla konkurencji. Zabieg ten jest niezbędny zwłaszcza wówczas, gdy jak w tym przypadku, istnieje znaczna różnica w wielkości rynku przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu.
- (19) Zważywszy, że w tej sprawie uczestniczy kilka przedsiębiorstw, przy ustalaniu podstawowej wysokości grzywien należy uwzględnić szczególną rolę każdego z przedsiębiorstw, a tym samym realny wpływ jego sprzecznych z prawem działań na konkurencję. W tym celu przedsiębiorstwa będące przedmiotem sprawy można podzielić na różne grupy według ich względnego znaczenia na danym rynku.
- (20) W związku z tym Komisja uważa, iż w niniejszym przypadku za podstawę do porównania względnego znaczenia każdego przedsiębiorstwa na przedmiotowym rynku należy przyjąć ogólnoswiatowe obroty produktami w ostatnim pełnym roku naruszenia (1995).
- (21) Według danych dotyczących ogólnoswiatowych obrotów produktami, dostarczonych przez same firmy w odpowiedzi na żądania Komisji o podanie informacji, w 1995 r. Hoechst był zdecydowanie największym producentem sorbatów na rynku światowym o udziale [...]*(*) % (w EOG [...]*)%. Został zatem umieszczony w pierwszej grupie. Daicel, Chisso Nippon i Ueno mają udziały w rynku wynoszące od [...])* % do [...])* % (w EOG od [...])* % do [...])* %), dlatego umieszczono je w drugiej grupie.
- (22) Na podstawie powyższego, w oparciu o kryterium względnego znaczenia przedsiębiorstwa na przedmiotowym rynku, w niniejszym przypadku, dla każdej z dwóch grup ustala się następującą początkową wysokość grzywien:

— pierwsza grupa: 20 mln EUR

— druga grupa: 6,66 mln EUR.

Należyte działanie odstraszające

- (23) W celu zapewnienia, że grzywna wywarła należyty efekt odstraszający na dużych przedsiębiorstwach oraz biorąc pod uwagę fakt, że duże przedsiębiorstwa dysponują prawną i ekonomiczną wiedzą i infrastrukturą, które pozwalają im łatwiej rozpoznawać, że ich postępowanie stanowi naruszenie przepisów oraz być świadomym wynikających z prawa konkurencji konsekwencji takiego postępowania, początkowa wysokość grzywny w przypadku Hoechsta powinna zostać skorygowana.
- (24) W przypadku Hoechsta, będącego niewątpliwie największym z przedsiębiorstw, których dotyczy niniejsza decyzja, Komisja uważa, że początkowa wysokość grzywny, wynikająca z kryterium względnego znaczenia na przedmiotowym rynku, wymaga dalszego skorygowania w górę, aby uwzględnić wielkość i ogólne zasoby tego przedsiębiorstwa. Z tego względu początkowa wysokość grzywny określona w akapicie 22 powinna zostać podwyższona o 100 % do 40 mln EUR.

(*) Fragmenty tekstu zostały opuszczone w celu zagwarantowania, że żadna informacja poufna nie zostanie przekazana. Fragmenty te zostały oznaczone wielokropkiem w nawiasach kwadratowych, po których umieszczono gwiazdkę.

Czas trwania

- (25) Komisja uważa, iż Chisso, Daicel, Hoechst oraz Ueno naruszali art. 81 ust. 1 Traktatu oraz art. 53 ust. 1 Porozumienia o EOG od 31 grudnia 1978 r. do 31 października 1996 r. Dopuszcili się długotrwałego naruszenia trwającego 17 lat i 10 miesięcy. W przypadku Chiaso, Daicela, Ueno i Hoechsta, początkowa wysokość grzywien, wyznaczona ze względu na ciężar naruszenia, powinna zatem zostać zwiększona o 175 %.
- (26) Nippon naruszał art. 81 ust. 1 Traktatu oraz art. 53 ust. 1 Porozumienia o EOG od 31 grudnia 1978 r. do 30 listopada 1995 r. Dopuszcił się długotrwałego naruszenia trwającego 16 lat i 11 miesięcy. Ze względu na ciężar naruszenia początkowa wysokość jego grzywiny, określona w akapicie 22, powinna zostać zwiększona o 165 %.
- (27) W związku z powyższym, Komisja ustala podstawowe wysokości grzywien jak następuje: Chisso – 18,315 mln EUR, Daicel – 18,315 mln EUR, Hoechst – 110 mln EUR, Nippon – 17,649 mln EUR i Ueno – 18,315 mln EUR.

Okoliczności obciążające

- (28) Wiodąca rola Hoechsta w kartelu oraz fakt recydywy należy uznać za okoliczności obciążające, uzasadniające podwyższenie podstawowej wysokości grzywiny o 30 % i 50 %.
- (29) Daicel, wraz z Hoechstem, był siłą napędową całego kartelu. Te dwa przedsiębiorstwa były zdecydowanie najpotężniejszymi członkami kartelu, mając największy udział w rynku i te same interesy. Fakt, że Hoechst odgrywał wiodącą rolę w naruszeniu nie oznacza, że Daicel również tego nie robił. Tym niemniej, Komisja przyznaje, że inni członkowie kartelu również podejmowali pewne inicjatywy w celu realizacji wspólnych antykonkurencyjnych celów. Uwzględniając powyższe, podstawowa wysokość grzywiny w przypadku Daicela powinna zostać zwiększona o 30 %.
- (30) W stosunku do naruszenia w przypadku Chisso nie ma okoliczności obciążających.
- (31) W stosunku do naruszenia w przypadku Nipponu nie ma okoliczności obciążających.
- (32) W stosunku do naruszenia w przypadku Ueno nie ma okoliczności obciążających.

Okoliczności łagodzące

- (33) W stosunku do naruszenia w przypadku Hoechsta nie ma okoliczności łagodzących.
- (34) W stosunku do naruszenia w przypadku Daicela nie ma okoliczności łagodzących.
- (35) W stosunku do naruszenia w przypadku Chisso nie ma okoliczności łagodzących.
- (36) W stosunku do naruszenia w przypadku Nipponu nie ma okoliczności łagodzących.
- (37) W przypadku Ueno, Komisja weźmie pod uwagę jako okoliczność łagodzącą fakt, iż uzgodniony przydział kontyngentów ilościowych w praktyce nie został wykorzystany.

Zastosowanie obwieszczenia o złagodzeniu środków z 1996 r.

- (38) Obwieszczenie o złagodzeniu środków z 2002 r. wyraźnie nie znajduje zastosowania do tego przypadku. Linia podziału przy zastosowaniu *ratione temporis* obwieszczeń z 1996 r. i z 2002 r. została określona w punkcie 28 obwieszczenia z 2002 r., który brzmi następująco:

„Od dnia 14 lutego 2002 r. niniejsze obwieszczenie zastępuje obwieszczenie z 1996 r. dla wszystkich przypadków, w których żadne przedsiębiorstwo nie skontaktowało się z Komisją w celu skorzystania z przychylnego potraktowania określonego w obwieszczeniu z 1996 r.”

- (39) W tym przypadku, kilka przedsiębiorstw – w tym Hoechst – „skontaktowało się” z Komisją przed powyższym dniem, w związku z czym obwieszczenie o złagodzeniu środków z 1996 r. pozostaje w zastosowaniu.
- (40) Zgodnie z Sekcją B obwieszczenia o złagodzeniu środków z 1996 r., Komisja udziela Chisso 100 % obniżenia grzywny. Grzywna ta zostałaby nałożona, gdyby przedsiębiorstwo to nie przyjęło wobec Komisji postawy współpracującej.
- (41) W związku z tym, Komisja nie nałoży grzywny na Chisso.

Znaczące obniżenie grzywny („Sekcja D”: obniżenie od 10 % do 50 %)

- (42) Po należyтым rozważeniu współpracy Hoechsta, Komisja udziela mu, w ramach obwieszczenia o złagodzeniu środków z 1996 r., zgodnie z pierwszym i drugim tiret ust. 2 sekcji D obwieszczenia, 50 % obniżenia grzywny. Grzywna ta zostałaby nałożona, gdyby przedsiębiorstwo to nie przyjęło wobec Komisji postawy współpracującej.
- (43) Po należyтым rozważeniu współpracy Nipponu, Komisja udziela mu, w ramach obwieszczenia o złagodzeniu środków z 1996 r., zgodnie z pierwszym i drugim tiret ust. 2 sekcji D obwieszczenia, 40 % obniżenia grzywny. Grzywna ta zostałaby nałożona, gdyby przedsiębiorstwo to nie przyjęło wobec Komisji postawy współpracującej.
- (44) Po należyтым rozważeniu współpracy Daicela, Komisja udziela mu, w ramach obwieszczenia o złagodzeniu środków z 1996 r., zgodnie z pierwszym i drugim tiret ust. 2 sekcji D obwieszczenia, 30 % obniżenia grzywny. Grzywna ta zostałaby nałożona, gdyby przedsiębiorstwo to nie przyjęło wobec Komisji postawy współpracującej.
- (45) Po należyтым rozważeniu współpracy Ueno, Komisja udziela mu, w ramach obwieszczenia o złagodzeniu środków z 1996 r., zgodnie z pierwszym i drugim tiret ust. 2 sekcji D obwieszczenia, 25 % obniżenia grzywny. Grzywna ta zostałaby nałożona, gdyby przedsiębiorstwo to nie przyjęło wobec Komisji postawy współpracującej.
- (46) Ostatecznie, biorąc pod uwagę charakter współpracy adresatów niniejszej Decyzji z Komisją oraz zgodnie z warunkami określonymi w obwieszczeniu o złagodzeniu środków z 1996 r. grzywny, które mają być nałożone, powinny zostać zmniejszone następująco:
- a) Chisso: obniżenie o 100 %,
 - b) Daicel: obniżenie o 30 %,
 - c) Hoechst: obniżenie o 50 %,
 - d) Nippon: obniżenie o 40 %,
 - e) Ueno: obniżenie o 25 %.

Zdolność płatnicza

Argumenty Chisso i Ueno

- (47) Chisso twierdzi, że w ostatnich latach jego sytuacja finansowa uległa pogorszeniu w wyniku poważnego kryzysu gospodarczego w Japonii, utrzymującego się przez ponad dwadzieścia lat oraz ogromnego obciążenia finansowego przedsiębiorstwa odszkodowaniami i kosztami porządkowania powstałymi wskutek choroby Minamata. W swoim raporcie z dnia 10 czerwca 2003 r. Chisso wyjaśnia i opisuje swoją niepewną sytuację finansową i przedstawia Komisji dane finansowe.
- (48) Komisja pragnie zauważyć, iż Ueno nie przedstawiło skonsolidowanych danych. Po zbadaniu sytuacji finansowej Ueno na podstawie nieskonsolidowanych danych Komisja uznaje, że korygowanie wysokości grzywny w przypadku Ueno nie jest stosowne. Branie pod uwagę niekorzystnej sytuacji finansowej jakiegoś przedsiębiorstwa byłoby równoznaczne z daniem mu nieuzasadnionej przewagi konkurencyjnej nad przedsiębiorstwami, co najmniej dobrze przystosowanymi do warunków rynku. Komisja nie nakłada grzywny na Chisso, toteż jego argumentacja nie ma związku ze sprawą.

Decyzja

- (49) Ostatecznie, grzywny, które mają być nałożone stosownie do art. 23 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 powinny być następujące:
- Daicel Chemical Industries Ltd: 16,6 mln EUR
 - Hoechst AG: 99 mln EUR
 - The Nippon Synthetic Chemical Industry Co. Ltd: 10,5 mln EUR
 - Ueno Fine Chemicals Industry Ltd: 12,3 mln EUR
- (50) Wymienione przedsiębiorstwa niezwłocznie zaprzestaną dopuszczania się naruszeń, o ile dotychczas jeszcze tego nie uczyniły. Powstrzymają się od powtórzenia wszelkiego czynu lub postępowania takiego, jak naruszenie stwierdzone w tym przypadku, oraz od wszelkiego czynu lub postępowania mającego taki sam bądź podobny przedmiot lub skutek.
-